

Sınaqdan çıxmış Adam

Onun bu gün 75 yaşı tamam olur.

Amma, heç deməzsən...

Yerişi, duruşu, çevik hərəkətləri, mehriban çöhrəsi, sira-yətəddi şüxluğu, gənclik enerjisi saçır.

Aramızda tez-tez təkrarlanan bir dialoq var.

Xeyrəddin müəllim məndən soruşur ki, "Alqış, bu camaat mənə niyə belə çox istəyir?"

Mən də deyirəm ki, "Xeyrəddin müəllim, camaat səni yaxşı tanımır axı, ona görə".

O da qayıdır ki, "Çox doğru deyirsən, işdi birdən mənə yaxşı tanışalar, bəs onda nə olacaq?"

Mən də - "Onda səni daha çox istəyəcəklər", - deyirəm.

Mən Xeyrəddin müəllimi yaxşı yox, çox yaxşı tanıyıram.

İlk dəfə onu sözdündən tanımışdım.

Onun bir cümləsi indi də olduğu kimi - bütün intonasiyası, səmimiyyəti və sərrastlığı ilə yaddaşımdadır.

"Xalq məhəbbəti" - mən bu sözlərin dərin mənasını ölçüyəgəlməz qiymətini Heydər Əliyev Naxçıvana gələn gün, bu il iyul ayının 22 - də bir daha dərk etdim.

"Böhtançıların aqibəti" adlanan həmin məqalə "Dan Ulduzu" qəzetində dərc olunmuşdu.

1990 - cı ildi.

Onda cəmiyyət hələ toparlanmamışdı.

Dahi Öndərimizin özü və tərəfdarları təzyiq altında idi.

Ziyalıların Heydər Əliyevə məşhur müraciəti hələ yox idi.

Hələ Yeni Azərbaycan Partiyası təsis edilməmişdi.

Hələ "Yeni Azərbaycan" qəzeti çıxmırdı.

Xeyrəddin müəllim yerli kommunist mətbuatından tutmuş, mərkəzi Moskva qəzetlərində yazılan bütün böhtanlara təkbəşinə cavab verirdi.

Xeyrəddin müəllim böhtançıların təkbəşinə döyüşürdü.

Xeyrəddin müəllimin özü ilə 1993 - cü ilin aprelində tanış oldum.

Bakı Dövlət Universitetinin tələbəsi idim, eyni zamanda "Aydınlıq" qəzetində çalışırdım.

Bir gün, Məmməd Nazımoğlu ("Aydınlıq" qəzetinin redaktoru Babək Hüseynoğlunun müavini idi) mənə otağına dəvət etdi:

-Xeyrəddin Qoca Kişinin (Heydər Əliyevi nəzərdə tuturdu) qəzetini buraxmağa hazırlaşır.

Əməkdaşlar axtarır.

Özü də deyir ki, mütləq Qərbi azərbaycanlı olmalıdır.

Sənin haqqında ona danışmışam. Redaksiyada səni gözləyir.

Azərbaycan nəşriyyatının 6 - cı mərtəbəsində "Yeni Azərbaycan" qəzetinin 2 otaqlıq redaksiyasında görüşdük.

Və dərhal soruşdu: Sən Nüvədidənsən? O Kişinin qədr-qiyətini Qərbi azərbaycanlılar dəqiq bilirlər. Və əlavə etdi: Hazır nə yazın var?

-Hazır yazı yoxdur, amma makinaya diktə edə bilərəm.

-Doğrudan? - deyib redaksiyanın makinası Səyyarə xanıma üz tutdu.

-Başlayın.

Bir saata yazı hazır idi. Xeyrəddin müəllim yazını oxudu.

-Əla, - dedi, - Mən səni birbaşa şöbə müdiri götürürəm. Və beləcə Xeyrəddin müəllimin sayəsində mən "Yeni Azərbaycan"çı oldum.

Xeyrəddin müəllimin öz mövqeyi var.

Onun mövqeyi tənzimlənən, idarə olunan mövqe deyil.

Onun mövqeyi yuxarıların diktəsindən və aşağıların xahişindən irəli gəlir.

Onun sözü, mövqeyi vicdanının çox-çox dərinliklərindən rişələnir.

Xeyrəddin müəllim satirikdir.

Satirik hekayələr, yumorlar yazır.

Satirik üslubda yazmaq üçün istedad yetərli deyil. Cə-

miyyətin çatışmazlıqlarını qələmə almaq üçün, hər şeydən öncə, cəsarət,

iradə, daxili immunitet gərəkdir.

60 - cı illərdə Türkiyədən Əziz Nesin Bakıya gəlmiş. Şəhəri gəzib dolşırlar. Nahar zamanı türkiyəli yazıçı azərbaycanlı həmkarlarından soruşur.

-Sizdə satira var?

Bizim yazıçılar da, bir ağızdan:

-Əlbəttə, var - deyirlər.

Əziz Nesin təəcüblənir:

-Anlamadım, ya sizdə satira yoxdur, ya da hökumət.

Türkiyəli yazıcının təəcübünə rəğmən bu gün Azərbaycanda güclü Hakimiyyət də var, satira da.

Bu da ki, istisnasız olaraq Xeyrəddin müəllimin müstəsna xidmətidir.

Mövzunu, istənilən nöqsanı, çatışmazlığı elə sevə-sevə təqdim edir ki, hamı razı qalır. Heç kimin ruhu incimir.

30 ildən çoxdur

ki, hər gün görüşürük, zəngləşirik, danışırıq.

Xeyrəddin müəllimin zəngi bir az ləngiyəndə həmən uşaqların diqqətindən yayınmır.

-Xeyrəddin əminin deyəsən başı qarışıqdır, xəbər yoxdur.

Xeyrəddin müəllimlə mənim münasibətim anamın diqqətini xüsusi ilə cəlb etmişdi.

Anam görürdü ki, Xeyrəddin müəllim bizə telefon açan kimi otağı gülüş qəhqəhə səsi başına götürür.

Həmişə "Xeyrəddin müəllimə məndən salam de", - deyirdi:

Allah onun köməyi olsun, səni darıxmağa qoymur. Onu görüm min budaq olsun. Allah da onu darıxmağa qoymasın.

Xeyrəddin müəllim çətin günlərin dostudur.

Xeyrəddin müəllim sınaqdan çıxmış adamdır.

Sınaqdan çıxmış adam misilsiz nümunədir, cəmiyyətin ali dəyəridir.

Sınaqdan çıxmış adamı heç bir maddənin, cahilin boşboğazın, konyukturaya xidmət edən hər cür fərsətkəşin ayağına vermək olmaz.

Sınaqdan çıxmış adamı qorumaq, ovcumuzun içində, gözümüzün üstündə saxlamalıyıq.

Xeyrəddin müəllim özündə şəxsiyyətin gerçək tərifini ehtiva edir.

Şəxsiyyət şəxsi keyfiyyətlərin daşıyıcısı olan şəxslərə deyilə bilər.

Xeyrəddin müəllimin, mənim əziz dostumun 75 ildə qazandığı ad-sanın, şöhrətin, xətir-izzətin əsasında onun öz şəxsi keyfiyyətləri dayanır.

Xeyrəddin müəllim böyük şəxsiyyətdir.

Qənimət adamdır.

Rəhmətlik anamın dediyi kimi: "O bizi darıxmağa qoymur. Allah da onu darıxmağa qoymasın".

Xeyrəddin Qoca 75